

כרוניקה של רדיפה פוליטית

בימים האחרונים מגיעה ישראל לשפל חדש בתהליך התפוררותו של המשטר הדמוקרטי. כוחות הביטחון הודיעו כי בכוונתם להפעיל כנגד פעיל קהילתי ופוליטי תושב סילוואן, עדנאן ג'ית, אמצעי קיצוני ודרקוני של הרחקתו מקהילתו, ביתו, פרנסתו, ומשפחתו למשך 4 חודשים וזאת בשל העובדה שהוא שותף למחאה הדמוקרטית כנגד מפעל ההתנחלות היהודית בסילוואן. המהלך מתבסס על שימוש בסמכויות המוקנות למפקד הצבאי בתקנות לשעת חירום שנותרו מתקופת המנדט הבריטי. השימוש בתקנות ובצעדים החריגים הכלולים בה, כגון הרחקה מינהלית, נועדו לשמש את המשטר בזמן מלחמה בלבד. משלא הצליחו לבסס כל טענה שתצדיק פתיחה בהליך פלילי כנגד עדנאן בחודשים האחרונים עושים כוחות הביטחון צעד אנטי דמוקרטי מובהק של סיכול ודיכוי פוליטי.

רקע:

מאז שנות התשעים התפתח בסילוואן אחד ממפעלי ההתנחלות החזקים ביותר בשטחים הכבושים. בסיוע מאסיבי מצד רשויות ישראליות שונות הועברו נכסים רבים לידי עמותות ימין קיצוניות- אלעד ועטרת כהנים- וכל תחום התיירות והארכיאולוגיה הועברו לידיהם של אנשי הימין הקיצוני. (לפירוט בנושא: http://silwanic.net/?page_id=161).

אחת השכונות בכפר שתושביה סובלים במיוחד מהקמת ההתנחלות בקרבם היא שכונת אל-בוסתאן. אם לא די בהזנחה החמורה של שכונה זו מצד הרשויות הישראליות, כוחות משטרה ומאבטחים פרטיים של ההתנחלות הפכו בשנים האחרונות את חייהם של התושבים לסיט מתמשך. בשנים האחרונות אף החריפה העירייה את מדיניות הריסת הבתים בשכונה ולאחרונה היא מקדמת תכנית שמטרתה למחוק חלק משמעותי מהשכונה ולהקים במקומה אתר מסחרי ותיירותי שישמש את ההתנחלות ומבקריה. לצורך כך מתכוונת העירייה להרוס 22 בתים המאוכלסים היום במשפחות פלסטיניות. עשרות משפחות נוספות ככל הנראה ימצאו עצמן מחוסרות דיור גם כן כי לא יוכלו לעמוד בדרישות הכלכליות ומנהליות של העירייה. (לפרטים: <http://www.ir-amim.org.il/?ArticleID=1032&CategoryID=446>).

על רקע מצב זה קם בשכונת אל-בוסתאן לפני מספר שנים וועד של התושבים. וועד זה פועל לקידום האינטרסים של התושבים לצד וועדי שכונות נוספות, בהם וועד תושבי וואדי חילווא, וועד בטן אל-הווה ואחרים. וועדים אלה, כולל וועד אל בוסתאן, פועלים בשני מישורים עיקריים. האחד הוא קידום וטיפול בצרכי הקהילה והשני הוא הובלת המחאה הבלתי אלימה בכפר כנגד הכיבוש. במסגרת מאבקם פעלו בשנים האחרונות אנשי אל בוסתאן להפצת סיפורם וזכו לתמיכה ישראלית ובינלאומית נרחבת שאף הביאו לבלימת כוונת העירייה להרוס יותר מ-80 בתי מגורים בשכונה ב-2006.

אחד מחברי וועד שכונת אל-בוסתאן הוא עדנאן ג'ית. עדנאן, בן 34, נולד וגר בסילוואן כל חייו וכיום מגדל במקום את ארבעת ילדיו. מזה שנים שעדנאן משקיע את מיטב זמנו ומרצו בכדי לקדם את האינטרסים של תושבי סילוואן בכלל ושכונת אל-בוסתאן בפרט. לפני כשנתיים עדנאן וחבריו הקימו את

אוהל המחאה כנגד כוונת העירייה להרוס את בתי השכונה. אוהל המחאה משמש את התושבים להצגת סיפורם והפך לסמל למאבק הבלתי אלים כנגד הכיבוש והאפליה. באוהל התארחו בשנים האחרונות עשרות אם לא מאות ישראלים, דיפלומטים, חברי ממשלות זרות ואף נשיאי אירלנד וארה"ב לשעבר הגב' מרי רובינזון וג'ימי קרטר.

אל מול וועדי השכונות הללו מתייצבים עמותות הימין הנתמכות באופן פעיל ואינטנסיבי ע"י רשויות המדינה. עדנאן, שהפך לאחד המנהיגים הבולטים במאבק הלא אלים של סילוואן נגד הכיבוש, סומן על ידי המתנחלים וכוחות הביטחון הפועלים בשירותם כיעד להטרדות ואיומים. בחודשים האחרונים, על רקע התגברות המתח וניסיונות אגרסיביים יותר של המתנחלים להשתלט על אזורים נוספים בסילוואן ומחוצה לה, הפכו חייו של עדנאן לסיוט יומיומי. מעצרים ועיכובים ללא עילה, איומים והפחדות, כניסות לביתו באישון לילה ועוד שורה ארוכה של התעמרויות הפכו להיות שגרת החיים שלו ומשפחתו. היום נמצא עדנאן, ואיתו גם יתר חברי הוועדים בסילוואן, בסכנה מוחשית. הרשויות הישראליות לא בוחלות באמצעים כדי להשיג את מבוקשם, דיכוי המחאה הבלתי אלימה למפעל ההתנחלות בסילוואן. ב-28 בנובמבר הודיעו לעדנאן כי המפקד הצבאי שוקל לגרשו מירושלים לתקופה של 4 חודשים. מאז החל עדנאן לנהל מערכה משפטית בניסיון למנוע הוצאת צו שכזה המרחיק אותו מביתו, פרנסתו ומשפחתו. כבר בשנת 2008 עשתה המדינה שימוש בצעדים קיצוניים שנתפסים גם בעיני החוק הישראלי לבעייתיים ביותר. באוגוסט של אותה שנה נעצר עדנאן ונחקר במשך 16 ימים רצופים. חקירתו עסקה בעיקר בפעילותו נגד עמותת אלעד וההתנחלות. הטענות "החמורות" שהציגו אנשי השב"כ נגדו היו כי הוא חילק פליירים והפיץ כרוזים היוצאים נגד פעילותה של עמותת אלעד בכפר המבקשת להשתלט על נכסים פלסטינים ולשכן בהם יהודים. באחת החקירות איש שב"כ שכונה עצמו "שי" אמר לו שהוא עבר את הגבול מרגע שהחל להפריע לעמותת אלעד. החוקר הוסיף כי הוא יודע שעדנאן מקורב לתנועת הפתח וזה לא מעניין אותו אלא רק שלא יזיק או יפריע לפעילותה של אלעד. עדנאן גם זיהה אנשים של אלעד מסתובבים באותם ימים בין חדרי החקירות במגרש הרוסים, המקום בו הוחזק ונחקר. לאחר 18 ימים ומשראו החוקרים כי אין בידם כל בסיס לנקוט נגדו הליכים פליליים הוציא נגדו שר הביטחון דאז, אהוד ברק, צו מעצר מנהלי.

שלושת החודשים האחרונים:

לפני 3 חודשים החל פרק חדש בהתעמרות של מדינת ישראל וכוחות הביטחון בתושבי סילוואן בכלל ובעדנאן בפרט. כ-10 ימים לפני שנורה למוות תושב שכונת בוסתאן וחבר וועד התושבים, סאמר סרחאן, ע"י מאבטח של אלעד, הגיעו כוחות מג"ב וכוחות מיוחדים של המשטרה ועצרו את עדנאן מביתו באישון לילה. המעצר בוצע באופן אגרסיבי ומאיים כאשר עשרות חיילים הקיפו את הבית בשעה 2:30 לערך. חיילים שירדו מגג בית השכנים ניסו לפרוץ לבית, כאשר התעוררו עדנאן ומשפחתו מהרעשים. על מעצר זה מספר עדנאן: "כשקמתי והדלקתי את האור בסלון ראיתי המון חיילים והם כולם מכוונים את נשקם אליי. אחי שגר באותו המקום התעורר גם כן מהרעש וכשהוא הגיע קשרו אותו החיילים ודחפו אותו לצד. גם את הוריי שגרים קומה מתחתיי חסמו ועיכבו בצד. את פניי כיסו עם שק וקשרו לי את הידיים

והרגליים." לאחר מכן הוא הובל לראס אל עמוד שם נחקר כחצי שעה. לאחר שעות של המתנה הגיע לבסוף בשעות הבוקר איש שב"כ שהציג את עצמו כ"איציק". איציק טען בפני עדנאן כי הוא האחראי למצב בכפר ובכוחו לשנות את המציאות ולעצור את זריקות האבנים. נושא מרכזי שעלה בשיחות היה אוהל המחאה של תושבי אל-בוסתאן. עדנאן מספר כי במהלך שיחה זו הוא המשיך לטעון שהוא לא אחראי על המצב בכפר וכי היכולת לשנות את המציאות נמצאת בידיה של ישראל. "ביום שתתחייבו שלא להרוס בתים", אמר עדנאן, "אז לא יהיו יותר זריקות אבנים ולא יהיה יותר אוהל מחאה". על כך השיב איציק כי זה לא בכוחותיו ועדנאן בתגובה אמר שגם מה שהוא מבקש ממנו איננו בכוחותיו. לאחר כמה שעות שוחרר עדנאן ללא תנאים ומבלי שטענו כנגדו כל טענה עניינית שתצדיק את המעצר האלים באמצע הלילה ואת הצלקת שזה הותיר על ילדיו ומשפחתו.

ב-22 בספטמבר השנה הרג מאבטח של עמותת אלעד את סאמר סרחאן שהיה אחד מחברי וועד תושבי שכונת אל-בוסתאן. יום לאחר שנהרג סאמר שוב הגיעו כוחות גדולים לביתו של עדנאן בשלוש לפנות בוקר. גם הפעם היו כל החיילים רעולי פנים. איש שב"כ שכונה עצמו "יניב" ניגש לעדנאן והודיע לו שהם רוצים לחקור אותו וזה לא ייקח יותר משעה עד שעה וחצי. עדנאן השיב לו שבשביל חקירה לא צריך להגיע לביתו ולהפחיד את ארבעת ילדיו ואת כל משפחתו באמצע הלילה ואילו היו מזמינים אותו טלפונית או בכתב היה מגיע בכוחות עצמו. עדנאן מספר על תחושת ההסלמה שחש באותו הלילה "בפעם הזאת הייתה לי תחושה שהם מעוניינים לפגוע בי וגם משפחתי שחשה בכך חששה מאוד. בסופו של דבר יצאתי בכל זאת מכיוון שראיתי שהם מתכוונים לפרוץ בכוח לתוך ביתי ולא רציתי שילדיי יהיו עדים לדבר כזה". לאחר שהוצא דרך ראס אל עמוד הובילו החיילים את עדנאן לכניסה למרכז המבקרים של אלעד בעודו עדיין כבול, למרות שזה לא בדרך לתחנת המשטרה. יש לציין כי המעבר דרך הכניסה לעיר דוד התרחש מספר פעמים במעצרו השונים. בכניסה לאתר המבקרים של המתנחלים וליד הבוטקה של המאבטחים חיכה לו איש שב"כ שכונה עצמו "בועז". האחרון החל לצעוק ולאיים על עדנאן "הוא איים עליי שאני אהרג בסוף כמו סאמר", מספר עדנאן. משם הוא הועבר למגרש הרוסים שם נחקר על ידי איש משטרה שטען כנגדו שהוא עומד מאחורי הפרות הסדר בסילוואן ושהוא חבר בארגון טרוריסטי בשל היותו משויך לפתח. הפעם נותר עדנאן במעצר למשך 6 ימים וזאת למרות שלמעט חקירתו ביום המעצר הוא לא נחקר שוב לאחר מכן. בבית המעצר הועבר עדנאן לאחר יומיים להפרדה ללא שום הסבר, שם נשאר במשך כל ימי מעצרו. בתום ימי המעצר הוא שוחרר למעצר בית למשך 3 ימים נוספים, שוב ללא שהואשם בביצוע עבירה.

כשלושה שבועות מאוחר יותר שוב פנה איש השב"כ "איציק" לעדנאן והזמין אותו לעוד שיחה במגרש הרוסים. גם הפעם מצא את עצמו עדנאן בשיחה שבה חוקרים מנסים לאיים עליו וטוענים כי הם רואים בו אחראי למצב בסילוואן. עדנאן שוב הכחיש את הטענות והתלונן על כך שהם רודפים ומתעמרים בו ללא כל עילה.

בראשון בנובמבר השתתף ראש העיר ניר ברקת בטקס חניכת בית ספר לבנות בשכונת ראס אל עמוד שבמזרח ירושלים. באותו היום גם התקיים דיון בבית הדין לעניינים מנהליים על בקשתה של העירייה והמשטרה להרוס את אוהל המחאה של תושבי בוסתאן. בשעה חמש בבוקר הגיעו שוטרים לביתו של

עדנאן וחיפשו אותו. בסביבות השעה 6:30 התקשר לעדנאן איש שב"כ שהציג את עצמו כ"דורון" ודרש ממנו להגיע מיד לתחנת המשטרה לעוד שיחה. עדנאן, שהסיע תלמידים לבית הספר באותה שעה, אמר לו שהוא יגיע כשיסיים את העבודה. כחצי שעה מאוחר יותר, לאחר שהוריד תלמידים, מצא את עצמו עדנאן מוקף שוטרים במרכז סילוואן. הוא הובל למגרש הרוסים ושם נלקח לחדר הבלשים. בחדר חיכה לו חוקר שכינה עצמו "יניב" שהחל לצעוק, לקלל ולאיים עליו. עדנאן מספר כי שוב החלו לאיים לפגוע בו והפעם גם במשפחתו "יניב התחיל לאיים ואמר שבסוף אגמור כמו סאמר ושאני כבר ראיתי אך מאבטח הרג אותו. ואז נכנסו לחדר עוד שניים. אחד "דורון" ועוד אחד שדורון הציג כמפקד שלו. דורון אמר לי שמעכשיו היחס המכובד אליי נגמר ושהם יתחילו לעשות כל מיני דברים נגדי. מאוחר יותר ישבתי לשיחה לבד עם החוקר השלישי, זה שהוצג ע"י דורון כמפקד, והוא ביקש ממני שאדאג שיהיה שקט מעכשיו בכל פעם שהם יבואו לעצור אותי. עניתי לו שזה מטורף מה שהוא בעצם מבקש ושהוא למעשה מודיע לי מראש שהם מתכוונים לעצור אותי בלי שום קשר למעשיי. הוא חזר על הדרישה שלו שהמעצרים יעברו בשקט ושדאג לכך שהמשפחה שלי לא תצא ותתערב כשעוצרים אותי. ואז הוא אמר לי שבפעם הבאה שהמשפחה תצא זה ייגמר אחרת ושאוּלי אח שלי או הבן שלי יקבלו כדור". לאחר מכן חקר את עדנאן חוקר משטרת בחשד שהוא עמד מאחורי ריסוס סיסמאות באזור בית הספר אליו הגיע ברקת באותו הבוקר. העובדה כי עדנאן כלל לא היה במקום ולמעשה היה בידי השוטרים בתחנת המשטרה עוד לפני שהגיע ראש העיר לבית הספר ובמהלך כל ביקורו שם לא היוותה כל קושי עבור השוטרים. בסוף החקירה היה אמור עדנאן להשתחרר בערבות צד ג' אלא שלאחר שכבר הגיעו בני משפחה לחתום עבורו פתאום החליטו השוטרים לעצור אותו. למחרת הביאו אותו לשחרור בפני שופט והמשטרה ביקשה 20 ימי מעצר בית והפקדה של 5,000 ש"ח. בית המשפט סירב לבקשת המשטרה ושחרר את עדנאן ללא הפקדה כספית וקבע 3 ימי מעצר בית בלבד.

לאחר המעצר הזה חלפו כשבועיים-שלושה ושוב קיבל עדנאן זימון טלפוני להגיע לתחנת המשטרה, הפעם ע"י מישהו שהציג עצמו כ"דני". כשהגיע לתחנה חקר אותו "בילאל" ושוב החל לאיים עליו שהם ינקטו בכל מיני צעדים נגדו. הנושא המרכזי שעניין את החוקר היה אוהל המחאה של התושבים וזריקות האבנים באזור. עדנאן מספר שהוא ניסה להסביר לחוקר את המציאות שבה חיים הילדים: "הסברתי לו שהאוהל מחאה לא קשור לזריקות אבנים ושהרבה מהילדים נגררים לזה משום שאין להם אפילו מגרש משחקים אחד בכל הכפר וגם בגלל התגריות מרובות מצד המאבטחים של המתנחלים שעושים פרובוקציות ומושכים את הילדים לזריקות אבנים. אחרי זה הסברתי לו שאוהל המחאה הוא סמל עבור התושבים למחאה הלגיטימית שלהם נגד הניסיון של הרשויות להרוס להם את הבתים וביום שהערייה והמשטרה יהרסו את האוהל זה ייתפס בעיני הרבה תושבים כאות לתחילת הריסות הבתים".

המעצרים והעיכובים הרבים הללו מצטרפים לשורה ארוכה של הטרדות שקדמו. בכל פעם שבאזור סילוואן מתקיים אירוע בעל אופי פוליטי עדנאן מזומן, מעוכב או מוצא את עצמו עצור ללא כל עילה ומבלי שהדבר מבוסס על חשדות ספציפיות המיוחסות לו. כך למשל קרה בחודש אפריל השנה לאחר

צעדת אנשי הימין הקיצוני בסילוואן. באותו היום הגיעו עשרות אנשי כך וקיימו סיור פרובוקטיבי בכפר. במקביל קיימו תושבי הכפר משמרת מחאה כנגד במסגרתה הניפו שלטים ודגלי פלסטין. כמה ימים לאחר מכן זומן עדנאן לתחנת המשטרה ל"שיחה". בתחילת חודש ספטמבר בעקבות הפגנה של פעילי שמאל ישראלים כנגד מפעל ההתנחלות בסילוואן ומדיניות הריסות הבתים, עוכב עדנאן לחקירה במשטרה. במהלך החודשים האחרונים נרשמו לפחות 7 מקרים כאלה שבהם המשטרה עשתה שימוש פסול בעיכובים ומעצרים לצורך הפעלת לחץ פוליטי על עדנאן.

הרחקה:

בשבועות האחרונים הגיעו מסכת ההתנכלויות והרדיפה הפוליטית לשיא חדש. ב-28 בנובמבר נדרש עדנאן שוב להגיע למגרש הרוסים. כשהגיע הגישו לו מכתב המודיע לו כי גורמי הביטחון הציגו לשר הביטחון מידע אודות פעילותו באזור ירושלים והמפקד הצבאי, אלוף פיקוד העורף, שוקל להרחיקו מירושלים וסביבתה למשך 4 חודשים. מדובר בצעד חסר תקדים שבו המפקד הצבאי עושה שימוש בתקנות לשעת חירום, חוק מנדטורי שנועד כאמצעי אחרון וחריג בשעת מלחמה. בהיעדר כל בסיס לנקיטה בהליכים פליליים כנגד עדנאן עושים כוחות הביטחון שימוש ציני בהליך מינהלי קיצוני ודרקוני שכל מטרתו לדכא את המחאה הלגיטימית בסילוואן. עדנאן מיד הודיע שהוא מתנגד להוצאת הצו ושהוא ינקוט בכל הצעדים החוקיים העומדים לרשותו כנגד הרחקתו מעירו, פרנסתו ומשפחתו. החוקרים אמרו לעדנאן שיש לו כעת 14 ימים להגיש למפקד הצבאי את טענותיו כנגד הוצאת הצו. יומיים מאוחר יותר שוב זומן עדנאן לתחנה, שם איים עליו חוקר משטרה שלא יעז להשתתף בכנס שתוכנן באותו היום בסילוואן, בהשתתפות דיפלומט בריטי בכיר, ושלא יופיע בשום מסיבת עיתונאים.

בהיעדר כל עילה חוקית לפעול כנגד עדנאן מבקשים גורמי הביטחון להפוך אותו בכוח לעבריין שכן עצם שהייה בביתו תיחשב כעבירה אם יוצא צו ההרחקה נגדו. ישראל עושה סיכול פוליטי של מי שעמדותיו אינם לרוחה במזרח ירושלים, ובכדי להשיג את מטרתה היא אינה בוחלת באמצעים ונוקטת בפעולות דרקוניות כמו הרחקת אדם מביתו ומשפחתו ללא כל ראיה לביצוע עבירה. אם יוציא המפקד הצבאי את הצו המדובר ועדנאן יסרב להיענות לו ויימצא בירושלים וסביבתה, הוא ייחשב לעבריין ויהיה חשוף לתביעה פלילית. בכך מנסה המדינה להפוך אותו לעבריין בעל כרחו רק בשל רצונו לחיות בביתו ובחיק משפחתו. נדמה כי על רקע הלחץ הפוליטי המופעל על ישראל ע"י גורמים פלסטינים, ישראלים ובינלאומיים לחדול מהקמת התנחלויות במזרח ירושלים היא פונה לאמצעים בלתי חוקתיים ואנטי דמוקרטיים. הרחקתו של עדנאן מירושלים תגבה מחיר כבד מנשוא ממנו וממשפחתו אך גם מתושבי סילוואן. בנוסף, אם ייעשה שימוש בצעד קיצוני זה יהיה הדבר לעוד נדבך דרמטי בתהליך התפוררותה של הדמוקרטיה הישראלית.